

Errotatiban lapurretan

Komunikabide bat itxi dute. Hitza debekatu eta isilarazi dute. Euskal kulturari eta euskarari espazio, arreta eta begirune handiena eskaintzen zion erdarazko egunkaria, *Egin*, itxi dute. Egin Irratia ere itxi dute, irrati euskalduna, funtsean.

Poliziak lapurretan ikusi ditugu, Poliziak berak telebista iberikoei pasaturiko irudietan. Errotatibako piezak osten ikusi dugu, harro-harro, 300 laguneko batailoi armatua.

Duela 20 urte, Poliziak Iruñeko sanferminak su eta gar zapuztu zituen tiroka. Iruñeko kaleak odoleztatu ondoren, Donostia eta ingurura joan zen herri-protesta eta harekin lotutako polizi errepresioa. Orduko irudi larrienen artean gogoratzen ditugu Errenterian leiho ezkutu batzuetatik jendeak ateratakoak: poliziak dendetako kristalak hautsi eta barruko gauzak lapurtzen.

Orduko irudiak ezkutuan atera behar izan zituzten errenteriarrek, eta *Egin*-en bitartez zabaldu ziren, besteak beste. Orain ez da kamera ezkuturik izan. Lapurretan egitera sartu ziren poliziak *Egin*-eko errotatibara eta irudiak haietxek atera zituzten: lapurretaren dokumentua Poliziak berak egin eta banatu zuen! Grisak baino harroago dabil-tza azulak, 20 urteren buruan.

Errotatibetako lapurreta ere ez dira kontu berria. 1937an, egunkari ezkertiar eta abertzaleei errotatibak lapurtu zizkieten, Donostia, Bilbo eta Iruñean, medio faxista berriak martxan jartzeko. Esate baterako, EAJren egunkariak, *Euzkadi*-k, zeuzkan Gross errotatiba berriak *El Correo Español* egiteko erabili zituzten. *Euzkadi*-ren makina haietan argitaratzen zen halaber *Eguna* egunkaria, euskarazko lehen izparringi heroiko hura. Sei hilabetez inprimatu zuten euskara Gross makina eder haiek. *El Correo*-k lapurtu ondoren, 1965. urtera arte erabili zuten errotatiba hura frankismoaren pentsamendu ofiziala argitaratzeko.

Euskarazko kazetaritzari egindako irain eta zor historiko hori inork ordainduko ote du inoiz?

Egunen gurpil honi itzuliak ematen laguntzen duen Edorta Jimenez idazleak egoki idatzi zuen *Egunkaria*-n *Egin*-en itxiera-lapurretaren biharamunean, bizkaieraz idatzi ere, 1937an zegoelako susmoa sentitzen baitzuen luma hartu beharreko tinka horretan. Zioen Jimenezek ez dutela bihar *Egunkaria*-ren edo AEKren kontra egingo, baina etzi baietz. Seguru baietz. Ez zaio arrazoirik falta: *Tiempo* aldizkariak iragarri du Mayor Oreja-ren *faseek* AEK jarriko dutela jomugan irailean.

Egunkaria ere, orduko *Eguna* hura bezala, utzitako errotatiban inprimatzen da. *Egin*-eko errotatiban inprimatzen zen, eta orain beste etxe batera jo behar izan dute, batek daki nolako gastu gehigarriarekin, bizirik segitzeko (itota segitzeko). *Egunkaria*-k ez ditu kontu horiek argitaratzen bere orrietan, zuhurtziagatik edo beldurragatik... Hala bizi behar ere, isilpean lanean, faxismo biziberrituaren garai hauetan!

Propaganda faxista

Dena legearen izenean egiten da hemen. Epaille ustelek justizia espainol ustela aplikatzen dute. Alemaniako epailleek Hitlerren kontrako eskupaperak banatzeagatik edozein hiltzera kondena zezaketen bezala. Legea betez egiten ziren horiek ere. Faxismo hitza errazegi erabiltzen da hemen inguruan, badakigu. Gogora dezagun, badaezpada, faxismoa ez dela biolentzia politikoaren sinonimoa, ez dela politika erradikalaren sinonimoa. Faxismoa botere forma bat da, batez ere, oposizio forma bat baino gehiago. Eskuin-muturreko botere forma bat da, zentralismo inperiala da bere eredu politikoa, errepresioa bere jarduna, eta polizia eta propaganda bere tresnak.

Propaganda justifikatzailea eta propaganda desbideratzailea egiten da hemen. Justifikatzailearen izenean, nik irakurri dut Santiago Belloch izena duen kazetari-intelektual bat (Juan Alberto Belloch ministro ohiaren anaia) esaten Euskal Herrian «adierazpen askatasunaren mesedera-

ko» izan dela *Egin* ixtea. Horren argudio zakarren alboan, askoz dotoreagoak dira ekimen desbideratzaileak: Felipe Juan Froilan de Todos los Santos delako borboikumearen jaiotzaren inguruko erreportaiak ikusi ditut ETBn Txetxu Ugaldek aurkezturik. Aldiz, *Egin*-eko itxierari buruz, gehienez ere, neutraltasuna EITBn, medio iberiko horretan.

Abertzaletasunaren eta euskalgintzaren kontrako eraso mediatikoa ageri-agerikoa izan da azken hilabeteetan, eta uste dut horren gaineko zalantza gutxi izango dutela *Jakin*-eko irakurleek. Eraso *mediatikoa*, medioen kontrako eraso bihurtu da orain, komunikabide baten itxierarekin. Dagoeneko, medioak modu zabalenean ulertzen ditu errepresoreak. Bitartekoak, oinarriak... badirudi edozer zapuztu nahi dutela. Arnasa bera. Laster, «KAS-ETA binomioaren» aldeko den itsuari kupoia erostea delitua izango da. Suposatuz ez dituztela ONCEtik ezker abertzaleko itsuak purgatu oraindik...

Egin-en itxiera eta Internet

E*gin*-eko itxierak halamoduzko egunkari bat ateratzera behartu zituen langileak. Paperean atera zuten asko kostata, eta paper horiek fotokopiagailuen bidez biderkatu dira, frankismoko multikopista ezkutuen garaian bezala. Bitarteko berriagoak ere izan ditu *Euskadi Informacion* izeneko urgentziazko berripaperak: hiruzpalau boluntario anonimoren lanari esker, *Egin* Interneten ere plazaratu zuten. Urrats logikoa da, gaur egunean.

Hala ere, Interneten eragina ez da iritsi gizarte sektore oso baten komunikaziorako baliagarri izateraino. *Egin* Interneten azaltzea balio testimonial handiko urratsa da, baina paperezko oinarririk gabe, ez du aukerarik ordezkatzeko duen euskal gizartearen sektore zabal horren komunikazio-tresna izateko.

Bestalde, *Egin*-en kontra haizatu diren aitzakia juridiko-mediatikoen artean, bat atentzioa deitzeko modukoa izan da. Nonbait, egunkariko zuzendariak bere ordenadorean ETak modomez bidaltzen zizkion mezuak jasotzen zi-

tuen. Poliziek medio iberikoen bidez jakinarazi dutenez, zuzendariak soilik ezagutzen zuen klabe baten bidez irakur zitezkeen mezu horiek... Gaiztokeriaren eta makiavelismoaren erakusgarri gisa azaltzen zaigun salaketa horren faltsukeria azaltzen hastea alferrik izango da baina saiaturko gara: Interneteko erabiltzaile *guztiak* dute klabe pertsonal bat nork bere mezuak jaso ahal izateko. Posta elektronikoa jasotzen duzunean, zure helbidera bidali direnak jasotzeko, zure pasahitza eman behar duzu (edo zeure makinako memorian gorde, bestela). Atariko postontziarekin bezala, berdin-berdina da. Bakoitzak du berearen giltza, ez aldamenekoarena... Posta jasotzeagatik kondenatu nahi dute egunkari bat, eta *bere* postontziko giltza izateagatik kondenatu nahi dute kazetari bat. [Oker diot: ez dute kondenatu *nahi*; kondenatua dago jada].

Demagun baietz, posta elektronikoz zuzendariari bidaltzen dizkiola komunikatuak ETAk zuzendariari. Eta zer? Hartzailea egiten da errudun postontzian jasotzen duenagatik? ETako bideoa emititzeagatik kondenatu zuten alderdi bateko zuzendaritza osoa. Errepresioaren katean koska bat estuago lotuz, dagoeneko ez da soilik delitua ETaren mezua zabaltzea; ETaren mezua jasotzea ere kriminalizatuta dago hemen!

Informazioaren gizartea, Goebbels-en arabera. Horixe da hemen eraikitzen ari direna. Santiago Belloch batek dio adierazpen askatasunak asko irabazi duela Euskal Herrian *Egin* itxi ondoren. Bravo. Informazioak askeago egingo gaitu. *Arbeit Macht Frei*, zioen Auschwitzeko ateetan. Gauza bera, gutxi gora-behera.

Euskara bazterturik foro telematikoetan

Ia etsita idazten ditut lerrook. Agintzen zaigun informazioaren gizarte distirant horren aurpegia gero eta ilunagoa begitantzen zait. Hau idazten duenak artikulua ilun bat idatzi zuen *Ostiela!*-rako, munduko futbol txapelketarekin batera kaleratu zen zenbakirako: *Futbola, Internet eta Euskal Herriaren heriotza*. Futbolari buruzko foro telematiko batera

euskarazko mezu bat bidali ondoren sortutako erreakzioen kontakizuna da artikulua. Euskararen kontrako aurreiritzi, diskriminazio eta diskurtso intolerante ikaragarri beltzen kronika da. Errespetuaren izenean, gazteleraz egin beharra aipatzen zuten gehienek, baita foro telematiko horretako euskaldunek ere.

Bitxia bada ere, aurreiritzi, gorroto eta gutxiengoen kontrako gorroto eta fobia berberak errepikatuta ikusi dira beste foro telematiko serioago batean: Espainiako estatuko liburutegietako langile eta arduradunentzat oinarri publikoekin antolatutako posta-zerrenda batean. Berdin-berdinak dira, euskara diskriminatzeko orduan, futbolero basakoak eta bibliotekario espainolak. Batean eta bestean banatutako mezuak irakurri ditut penaz, eta argudio batzuk hitzez hitz ere errepikatzen dira...

Bibliotekarietzako antolatutako posta-zerrenda hori Espainiako CSIC erakunde ofizialaren RedIris sare teknologikoan kokatzen da. Polemika piztu zen baten batzuek mezuak katalanez bidali ondoren. Azkenean, zera zehaztu dute zerrendako moderatzaileek eta RedIrisiko arduradunek: mezuak gaztelaniaz izango direla «lehentasunez», eta beste hizkuntza batekoak sartzekotan «itzulita» bidali beharko liratekeela, «zentsunagatik eta giza errespetuagatik». Orain arte, foro horren funtzionamendu irizpideetan ez zen ezer esaten hizkuntzez, eta ingelesezko mezuek protestarik gabe zirkulatu dute. Aldiz, inoiz euskaraz eta gaztelaniaz bidalitako mezu elebidunen batzuek mesprezuzko erantzunak jaso zituzten bere garaian.

Espainiako Estatuko liburutegietan, nonbait, espainolezko liburuak soilik dituzte eskubideak. Euskara edo katalanak ez dute merezi izatea liburutegietako mintzagai ere.

Foro telematiko horretan gertatutakoaren berri Joana Albret Bibliotekonomia Mintegiko partaide baten bitartez jakin nuen. Zenbait euskal liburutegitan lan egiten duten langileek sortu dute talde hau aurten bertan. Egin duten lehenbiziko gauza Euskal Biblioteka Nazional baten beharra azpimarratzea izan da. Beti gauzak errebindikatzeko eta aldarrikatzeko ari gara... Baina ze erremedio! Ze aukera gertatzen zaigu bestela espainol-frantses hauekin! ¶